

Kol Jálkov

AZ ORTHODOXIA HÍREI

קול יעקב

א"י אלול התשפ"ב – 2022. szeptember 7.

Kiadja: Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség

2. évfolyam 54. szám

Hetiszakasz

KITÉCÉ

פרשת השבוע: כי תצא
הפטרה: רני עקרה – עניה סוערה

„Mert az Örökkévaló, a te Istened jár táborod közepette, hogy megmentsen téged és ellenségeidet eléd adja; azért legyen a te táborod szent, hogy ne lásd benne szemérmetlen dolgot és elforduljon tőled.”

Szept. 9.

הדלקת הנרות: 18:50

Szept. 10.

מעריב במוצאי ש"ק: 19:53

Szept. 11.

קידוש לבנה:

Vasárnap 2:17-ig.

Nagy emléknapi az Orthodoxyán

Jövő hét kedden lesz a magyarországi orthodoxia nagy emléknapija, elul hónap 17-ike, az áldott emlékü Reich Jákov Koppel főrabbinink 93. halálozási évfordulója!

Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox hitközség elnöke 1929-ben a következőképpen emelte ki Reich rabbi nagyságát és a hazai zsidóságban betöltött szerepét a *Žsidó Ujság*-ban:

„Élete a pesti és egyáltalában a hazai orthodoxia történetének egy klasszikus fejezetét jelenti. Hasonlít a régi klasszikus talmudi zsidóság ama korszakához, amelyet a hagyomány a tanaiták korszakának nevez. A korszak elején Rabbon Jajchonon ben Zakkáj áll s a befejezést Rabbi Jehüdo Hánósi jelenti. A korszak eleje egybeesik a chorban-nal, a Szentély lerombolásával és a végén a zsidó szellemi élet egyik tárházának, a Misnának a befejezésével.

Mikor Reich Koppel legelőször magában érezte a hivatottságot a rabbipályára és a Tóra szolgálatába állította, akkor ugyancsak szentélyrombolás volt. A régi zsidó értékek rombolását jelentette az a szellem, amely az 1868-i kongresszuson megnyilatkozott. Arról volt szó, vajon a Sülchon Orüch-ban kodifikált szent törvények maradjanak-e érvényben, azok adják meg a hitközségi intézmények jellegét, avagy a divat változó formája érté-

kelni a szentségeinket. S a kongresszuson a hagyományt fölényesen negligáló irányzat győzött. S akkor az orthodox zsidóság vezérei úgy érezték, hogy ugyanazt kell tenni, egykoron Rabbon Jajchonon ben Zakkáj: a Tóra alapján meg kell szervezni a zsidóságot. Eme építők és szervezők között ott látjuk az akkor harmincéves tetterős szobolisti rabbit. [...]

Ő lett a »nósi«, a zsidóság képviselője, akiben egyesült a »tajró ügedülő«, Tóra és a világi nagyság, úgy mint egykoron Rabi Jehüdo Hanósziban.”

Az alkalomból a Hitközség tagsága ki látogat a Csörsz utcai temetőbe, hogy ott, a rabbi sírjánál leróhassa kegyeletét. Aki részt venne a szeptember 12-ei megemlékezésen, kérjük telefonáljon a pontos időpontért az irodába a 351 0524-es központi számon.

English Corner - Parashat Ki Teitzei

The mitzvah of sending away the mother bird before taking the eggs is certainly one of the more appealing mitzvos. The Mitzva of *shilo'ach hakein* isn't the simple concept of altruism that a first look would indicate.

Although HaShem's mercy extends to all of His creations, there is a hierarchy of importance. Man, as the purpose of creations, is entitled to utilise the rest of the universe as he sees fit (provided, of course, that he does so in a useful way).

HaShem didn't give this

mitzvah out of concern for us, that we might better ourselves.

First, and most obviously, this mitzvah installs within us a compassionate nature. By not letting the mother bird witness its offspring being removed, we are trained to be compassionate being.

Secondly, the Kil Yakar notes that the reward stated for this mitzvah, "is identical to that stated for mitzvah of honouring one's parents". Both mitzvos contain the concept of respect for parents, respect for the origins of that which is today.

We must respect for the source because there is an ultimate Source-HaShem. Showing respect for the immediate source is a way of showing respect for the original Source.

Finally, this is why the mitzvah of *shilo'ach hakein* is followed by the mitzvah of building a safety fence around the roof when one builds a new house. Performing the mitzvah of *shilo'ach hakein* will cause one to merit being able to build a new house. (*Slifkin, Brea*)

Shabbat Shalom, Paskesz Sharon

Ki Técé (5Mózes 21:10–25:19.)

„Midón kivonulsz háborúba ellenséged ellen [...]” (5Mózes 21:10.) – Miért egyes számban beszél a poszuk, hiszen a háborúba az egész nép vonul, így tehát többes számban kellett volna írni?

Úgy áll a Midrásban, hogyha Izrael népe egységben van, akkor győznek a háborúban, még akkor is ha nem éppen cádikok. Ezt mondja itt a Tóra: „kivonulsz háborúba” – egyes számban, hogy legyetek egységben, testvériségben akkor „az Örökkévaló [...] kezdedbe adja [...]” ellenségedet.

Úgy áll, hogy: „Azt mondd szívedben: számosabbak e népek nálamnál, hogy tudnám azokat elűzni? Ne félj tőlük, emlékezzél meg arról, amit tett az Örökkévaló [...]” (5Mózes 7:17–18.) – Csak ha azt fogod mondani igazán szívedben, hogy

nem bírom legyőzni ezeket a népeket természetes úton, csak akkor nem kell félned tőlük, mert megsegít az Örökkévaló. Ha a Teremtőbe vetitek bizalmatokat, akkor sikerrel jártok. „Midón kivonulsz háborúba” – ha úgy érzed, hogy te egyedül vagy, ellenségeid pedig számosak, tehát természetes úton nem győzhetsz akkor biztos – „[...] kezdedbe adja és foglyokat ejtesz közülük [...]” mert bízni fogsz az Örökkévalóban (אמרי יצחק).

„El kell bocsátanod az anyát, a fiakat pedig veheted magadnak, hogy jó dolgod legyen és hosszú életű légy.” (5Mózes 22:7.)

A RÁMBÁN magyarázata szerint a micve oka, hogy el kell küldenünk az anyát mielőtt elvennénk a galambfiókát, vagy tojást az, hogy az Örökkévaló a kegyelem tulajdonságát akarja

szívünkbe plántálni. Bölcsseink azt mondják, hogy az egyike azoknak akiknek az „élete nem élet” az, akinek kegyelem van a szívében (Talmud Bavli Pszochim traktátus 113. lap).

Miért? Mert emiatt fáj neki mindenki fájdalma, és nincs lehetőség mindenkin segíteni, ezért élete tele van keserűséggel és meg is rövidül ezáltal. Ezért mondja itt a Tóra, hogy aki megtartja ezt a parancsolatot és ezáltal a kegyelem tulajdonsága költözik szívébe, nem kell aggódnia hogy élete megtelik fájdalommal illetve megrövidül. Ezért mondja a poszuk: „hogy jó dolgod legyen” – minden rászorulóknak fogsz tudni segíteni, és „hosszú életű légy” – vagyis a kegyelem, nemhogy megrövidítené az életed, hanem hosszú életű leszel (כתב סופר).

Gut sábesz, Paskesz Žev

A hosszú élet micváit

Beköszöntött elul hónap, a Ka-Széles körben ismert tény, hogy Szent Tóránk összesen 613 (הרי"ג) micvájának nagyobbik része, 365 (שש"ה) tiltás (לא תעשה), míg a kisebbik „fele”, 248 (רמ"ח) cselekvésre utasít (עשה).

Azt is látjuk, hogy a tiltó parancsolatok megszegéséért járó büntetés is rendszerint megjelenik Tóránkban, függetlenül attól, hogy az a földi bész dintól, vagy az Égi Bíróságtól jön. A cselekvő vagy tevőleges parancsolatok tekintetében azonban nem ezt találjuk. A Tórában csak néhány esetben, nagyon ritkán jelenik meg a cselekvő micva teljesítésének jutalma.

Egyik ilyen példa a Tízparancsolatból is ismert, szülői tiszteletre vonatkozó parancsa: „Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú életű legyél a földön, amelyet az Örökkévaló Istened ad neked.” (2Mózes 20:12.)

Ugyanez a tartalom jelenik

meg bővítve a ואהחנך hetizakaszban is: „[...] hogy hosszú életű legyél és hogy jó legyen neked [...]” (5Mózes 5:16.)

Ugyanakkor, a כי תצא hetizakaszban, a שילוח הקן micvájában ez áll: „Ha utadban madárfészek kerül eléd valamely fán vagy a földön, amelyben fiókák vagy tojások vannak, és az anya(madár) a fiókákon vagy a tojásokon ül, ne vedd el az anyát a fiai fölül. Küldd el (hessegesd el) az anyát, és a fiait (csak az után) vedd el, azért, hogy jó legyen neked és hosszú életű legyél.” (5Mózes 22:6–7.)

A Tóra világosan tanít minket a madárfészek – az anyamadar elhessegetése – micvájának jutalmára, amely a hosszú élet. Ugyanakkor két helyen is áll a szülői tisztelet micvájának jutalma, amely a hosszú élet. Általános vélekedés, hogy a שילוח הקן „könnyű micva”, míg a כיבוד אב ואם (szülői tisztelet) pedig „nehéz”. A két tevőleges micva teljesítésé-

nek jutalma viszont azonos? Erre (is) áll a Perekbén Rabbi J'hudo Hanoszi mondása: „Legyél éppoly figyelmes (gondos) a könnyű micva teljesítésében, mint a nehézben, hiszen nem tud(hat)od a micvák teljesítésének jutalmát” (Pirké Avot 2:1.)

Mindebből az következik, hogy az Ö-való parancsait nem azért teljesítjük mert értjük az okát, vagy mert a teljesítés jutalmára gondolunk, hanem önmagáért, a micva minél tökéletesebb teljesítéséért.

Az Ö-való törvényei nem az emberi gondolkodás „szellemi termékei”, a Tóra nem szorul rá az emberi logika jóváhagyására. Nem szorul rá, hogy méricskéljük a micváit, hogy válogassunk közöttük, a könnyű vagy a nehéz csoportba soroljuk őket.

Mi viszont rászorulunk, hogy életünk minden pillanatában az Ö-való felé, egy magasabb spirituális szintre emelkedjünk.

Dan Daniel

Reich Jákov Koppel rabbi életrajza

1838-ban (svát 29.) született Verbón, ahol nagyapja – kiról nevét is kapta –, Jákov Koppel Altenkustadt (1766–1835) volt a rabbi. A verbói rabbit, vagy ahogy legtöbbször nevezték Reb Kopele Cháریفot – az „éleseszűt” – a világhírű pozsonyi rabbi, a חתם סופר a 19. század eleji Talmud-tudósok elsősorú szaktekintélyének nevezte.

Reich főrabbi életén végignézve pedig nem csak nagyapja nevét, de nagy tudását is örökölte. Apja is elismert Talmud-tekintély, Ráv Reich Ábrahám Jechezkiél (1813–1888) trencsénbáni rabbi volt, aki fiát az ország két legnagyobb jesivájába küldte tanulni: Pozsonyba a כתב סופר mellé, és Nagyváradra Landesberg Jicchák rabbihoz.

Reich Ráv Jicchák a szobotisti rabbitól, Schauer Jiszráéltól kapta, akit a korszak nagyjai a prófétákhoz hasonlítva „ישאל הרוואה”-nek vagyis „látónak” neveztek. A hagyomány úgy tartja, hogy 1859-ben azért halt meg, mert belebetegedett a fájdalomba, amiért a szobotisti zsinagógát távollétében a modern szellemben alakította át (vagyis a bimát a hagyományosan a tér közepi helyéről a frigyszekrény elé helyezték) az előjáróság. Schauer rabbi egyik árva leányát Jákov Koppel rabbi vette feleségül és így a szentéletű apósa rabbiszékét is megörökölte. Az akkor 22 éves ifjúnak sikerült elérnie, hogy a szobotisti zsidók újból a hagyományok felé forduljanak és a bimát is visszahelyezzék az eredeti helyére, így megnyugvást szerezhetett egykori mesterének és felesége apjának is.

1868-ban a zsidó kongresszusba a tapolcsányi kerület őt delegálta képviselőjének, ahol az addig szelíd lelkűnek ismert férfiú a Tóra védelmében az orthodoxia harcosa lett, és mivel az újítók nem voltak hajlandók a kongresszus alapszabályaiba fogalmazni, hogy a שולחן ערוך törvénykönyv alapján élnek, ezért inkább a szervezeti különállás pártjára állt.

A szobotisti és verbói hitközségek lettek az első orthodox hitközségek az országban. 12 évnyi szobotisti működése után az a megtiszteltetés érte, hogy nagyapja örökségébe hívták Verbóra, ahol nagy jesivát épített fel.

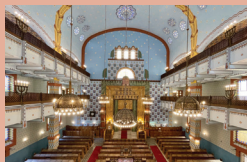

A 19. század végén még gyermekcipőben járt a pesti orthodoxia, minek élére 1872-ben az első rabbijául Szófer Chájim (1821–1886), a מחנה חיים szerzőjét, addig munkácsi rabbit sikerült megnyerniük – halála után azonban négy évig üres maradt a rabbiszék, miután azt, az egyik felkért, illetve meghívott rabbikiválóság sem akarta elfogadni. A visszautasítások mögött több ok állhatott, nevezetesen, hogy a fővárosi még nem számított jelentős közösségnek – legalábbis létszámszerűen –, az intézményei sem voltak reprezentatívak, és sok jámbor rabbi Pest nagyvárosi jellege is elriasztotta.

Az előbbi felsorolásra viszont Reich rabbi nem hátrányként, hanem kihívásként tekintett és 1890-ben elfogadta a pestiek meghívását. Hatalmas munkája nyomán virágzó orthodoxia épült ki. Az ő erőfeszítéseinek köszönhetően épült fel a Kazinczy utcai nagy zsinagóga és iskola, a modern mikve, a városmajori Bíró Dániel kórház és szeretetotthon, továbbá a szeparált temetők.

1911-ben az uralkodó, Ferenc József királyi tanácsosi címet adományozott neki, 1927-ben pedig az orthodoxia felsőházi képviselője lett az országgyűlésben. A városmajori orthodox szanatóriumban, kedvelt pihenőhelyén hunyt el jud-zájin elulban, 1929-ben.

LEGYEN A TÁMOGATÓNKI!

Kolel • Kazinczy Sász Chevra • Kazinczy Zsinagóga • Dessewffy Zsinagóga • Alma utcai Zsinagóga • Pesti Sul • Teleki Stiebel • Női Klub • Kazinczy Klub • Kidus • Mikve • Talmud Tóra gyerekeknek • Adomány a rászorulóknak • Chevra Kadisa

www.tamogatas.maoih.hu

Hanna Garden étterem

Nyitvatartás:

Vasárnap-Csütörtök: 12:00-22:00

Péntek: 12:00-16:00

Asztalfoglalás: (06 1) 342 1072

web: hannagarden.hu

e-mail: hannagarden@maoih.hu

Kínálatunkban a hagyományos magyar és zsidó konyha nélkülözhetetlen fogásai szerepelnek.

MAOIH 150
5632 ÓTA

Ráv Steif Jonatán jorcájtja

A polgári naptár szerint idén szeptember 5-ére esett a híres budapesti dájén, Steif Jonatán (1877–1958) rabbi, évfordulója, elul 9. A שבט סופר kiváló szerzőjének, Ráv Szimchá Bunem Szófernek kiváló tanítványa volt Pozsonyban. Steif rabbit a tanulmányai után évekig a nagymúltú ungvári hitközség dájénje lett, majd 1923-ban a pesti orthodox besz dinbe választották be. A vészkorszak idején sok üldözött és rabbi fordult hozzá háláchikus útmutatásért. A Holokauszt után az Egyesült Államokban, a New York-i Williamsburgban telepedett le, ahol a קהל עדת יראים וויען közösség vezetője lett, ezért többen mint „wiener rov”-ként is említik. Steif rabbiról Ráv Mose Feinstein, a 20. század egyik nagy poszekje azt mondta, hogy ő egy „הדור גדול”, vagyis a „generáció nagyja”. Talmudi magyarázatai a ברכות és חולין trak-tátusokról ישנים גם חדשים címen jelent meg. Emlékéből fakadjon áldás!

Imaidők az orthodox imaházakban (2022.09.09.–09.15.)

	Szombatfogadás	Szombaton (reggeli, délutáni és esti ima)	Hétköznapoként (reggeli, délutáni és esti ima)
Kazinczy nagyzsinagóga	19:00	09:00; 19:00; 19:53	08:00 (vasárnap) 07:00 és 08:00 (hétfőtől péntekig) 13:30 és 19:00 (vasárnap-csütörtök) 19:30 és 21:30 (vasárnap-csütörtök)
Dessewffy zsinagóga	19:00	9:30; 19:00	08:30; 18:30; 19:00
Alma utcai imaház	-	09:00	-
Teleki téri stiebel	-	09:00	-
Visegrádi Sul	-	09:00	-

Hanna Deli

Szeretettel várjuk vendégeinket a Hanna Delibe folyamatosan bővülő árukészlettel, házi készítésű süteményekkel az új teraszon.

Péntekenként kézműves bárchesszal, jeruzsálemi kuglival stb.

Cím: 1074 Budapest, Dob u. 35; Telefon: +36 (1) 342 1639

Rendelés leadása: rendeles@maoih.hu

Nyitvatartás: Hétfő – Csütörtök: 9:00–18:00; Péntek: 7:00–15:00

Újraindult a Kazinczy Klub!

A nyári szünet végével szerdánként újra indul a Kazinczy Klub. Elul 11-étől (szeptember 9-től) szerdánként újból a Kazinczy Klubba a főszerp a Hanna Garden emeleti különtermében. *Friedhaber Tibor* kártyajátékokkal, süteménnyel és jó beszélgetésekkel várja az érdeklődőket minden szerdán délután 2 és 5 óra között!

Női Klub

Minden szerdán délután 5 és 6 között héberül, este 6 és 7 között pedig angolul tart hetiszakaszról szóló magyarázatokat Paskesz Sharon rebecen a Kazinczyban.

Nap	Időpont	Téma	Előadó
Vasárnap	18:00–19:00	Készüljünk az őszi nagyünnepekre	R. Paskesz Zev
Hétfő	19:00–20:30	Talmud-tanulás az Almában (Városmajor utca 60.)	R. Hegedűs Saul
Kedd	18:00–19:00	Hetiszakasz RÁSI-val	R. Paskesz Zev
Szerda	18:00–19:00	Héber és jiddiskájt	R. Dan Daniel
Csütörtök	18:00–19:00	Hetiszakasz chászidut	R. Paskesz Zev

Kol Jákov 2022 – 54. szám Ingyenes lapszám. Heti, képes, információs magazin.

MAOIH 1074 Budapest Dob utca 35. | e-mail: info@maoih.hu | web: www.maoih.hu | Felelős kiadó: Deutsch Róbert | Főszerkesztő: Cseh Viktor
A lapban megjelent hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget. Az elhelyezett fizetett hirdetések nem tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét.
A hirdetések közzétételkor teljes mértékben figyelembe vesszük a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény rendelkezéseit, valamint az önszabályozó reklámpiacon kialakult gyakorlatot. A kiadvány törzsi és egyéb szent szövegeket, illetve azok magyarázatait tartalmazza, ezért kérjük ne dobja el.